

หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

เรื่องที่ 2 การจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต (กพข.)

อัญชลี ธรรมะวิฑูล

1 ตุลาคม 2561

หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดให้ผู้เรียนต้องทำกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต จำนวนไม่น้อยกว่า 200 ชั่วโมง เป็นเงื่อนไขในการจบหลักสูตร โดยเน้นให้ผู้เรียนนำข้อมูล ความรู้และประสบการณ์ มาฝึกทักษะการคิด การวางแผนปฏิบัติการ ที่จะส่งผลต่อการจัดกิจกรรมการพัฒนาตนเอง ครอบครัว ชุมชน และสังคม เพื่อนำความรู้ไปใช้ในการดำรงชีวิต อยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

หลักการ

1. สถานศึกษาจัดให้มีการลงทะเบียนกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตในภาคเรียนแรก เพื่อทำความเข้าใจให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความรู้พื้นฐานของกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต จนเกิดความตระหนัก และเห็นความสำคัญของกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต สามารถเขียน โครงการ และ ดำเนินการตามโครงการได้
2. สถานศึกษาให้ผู้เรียนเสนอโครงการกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต และวางแผนการเรียนรู้อบรมกับครู และทำกิจกรรม 200 ชั่วโมง โดยให้ผู้เรียนเสนอโครงการได้ตลอดเวลาในทุกภาคเรียน เมื่อมีการวางแผน ประสานงาน และมีความพร้อมจะจัดทำโครงการ ทั้งนี้ให้เป็นไปตามแนวทาง ขั้นตอน ที่สถานศึกษากำหนด
3. กิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตเป็นกิจกรรมที่มีเจตนารมณ์ให้มีการพัฒนาคุณภาพชีวิต ของตนเองอยู่ตลอดเวลาอย่างหลากหลายให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม สิ่งแวดล้อม ซึ่งจะมี อยู่ในวิถีการดำเนินชีวิตของตนตลอดเวลา จึงเล็งเห็นคุณค่าและความสำคัญของประสบการณ์จากการทำ กิจกรรมของผู้เรียน ดังนั้น จึงอนุญาตให้นำประสบการณ์การทำกิจกรรมพัฒนาตนเอง ชุมชน สังคม และ กิจกรรมจิตอาสาช่วยเหลือสังคมมาเทียบ โอนเป็นกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต (กพข.) เข้าสู่หลักสูตร การศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้ (ประกาศสำนักงานปลัดกระทรวง ศึกษาธิการ เรื่อง ปรับปรุง แก้ไข เพิ่มเติมคู่มือการดำเนินงาน หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 ลงวันที่ 13 กันยายน 2560)
4. ผู้เรียนมีอิสระในการเลือกทำกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตตามความพร้อม ความ ถนัดหรือตามความสนใจ
5. การทำกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต จะปฏิบัติเป็นกลุ่ม หรือเป็นรายบุคคลก็ได้

การจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต (กพข.) หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

อัญชลี ธรรมะวิฑูล

6. การประเมินค่ากิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต ให้ประเมินจากการทำกิจกรรมที่ผู้เรียนเสนอโครงการไว้ในแต่ละภาคเรียน โดยเน้นการประเมินแบบมีส่วนร่วม
7. กิจกรรมที่ได้รับการประเมินค่าแล้ว หากผู้เรียนประสงค์จะทำกิจกรรมในลักษณะเดิมอีก ต้องเสนอโครงการใหม่ที่ชี้ให้เห็นพัฒนาการของกิจกรรม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาใช้กระบวนการกลุ่มแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ โดยฝึกทักษะการคิด การแก้ปัญหา และความมีเหตุผล
2. เพื่อปลูกฝังให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และสามารถอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข
3. เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองและมีส่วนร่วมในการพัฒนา ครอบครัว ชุมชน และสังคม ทำให้เกิดความรู้สึกผูกพันเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนและสังคม

องค์ประกอบกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต

กิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต ประกอบด้วย

1. ความรู้พื้นฐาน เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีขอบข่ายเนื้อหาเกี่ยวกับ
โครงสร้างและประโยชน์ของกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต
แนวทางการพัฒนาตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม
กระบวนการกลุ่ม
กระบวนการคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น และการนำไปใช้ในการดำเนินชีวิต
การประสานเครือข่าย
การเป็นผู้นำ ผู้ตาม
การวางแผน และประโยชน์ของการวางแผน
มนุษยสัมพันธ์
การเขียนโครงการ
2. กิจกรรมโครงการ
เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงในการทำกิจกรรมโครงการที่เกี่ยวกับการพัฒนาตนเอง ครอบครัว ชุมชน และสังคม

ลักษณะกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต (กพช.)

ลักษณะการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต แบ่งเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. กิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะชีวิตของตนเอง และครอบครัว โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของผู้เรียน เช่นกิจกรรม ด้านสุขภาพกายและสุขภาพจิต ด้านคุณธรรมและจริยธรรม ด้านเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการพัฒนาตนเอง ด้านการป้องกันภัยจากยาเสพติด ด้านเพศศึกษา ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ฯลฯ

ข้อควรพิจารณาในการจัดกิจกรรม

- 1) ประโยชน์ที่ผู้เรียนหรือครอบครัวได้รับ เป็นกิจกรรมที่สามารถสร้างหรือพัฒนาทักษะการดำเนินชีวิตให้ผู้เรียนหรือครอบครัวได้อย่างมีความสุข
  - 2) การมีส่วนร่วมของผู้เรียนและครอบครัว เป็นกิจกรรมที่ดำเนินการแล้วผู้เรียนและครอบครัวเห็นความสำคัญและให้ความร่วมมือ
  - 3) การใช้กระบวนการกลุ่ม เป็นกิจกรรมที่ทำให้เกิดความร่วมมือในการดำเนินงาน มีการประสานงาน ความรับผิดชอบ เสียสละและจิตบริการ
  - 4) มีความเหมาะสมในการใช้ระยะเวลาในการปฏิบัติงานตามโครงการ
  - 5) มีปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จในการจัดกิจกรรม ได้แก่ ความรู้ แหล่งข้อมูล วัสดุอุปกรณ์งบประมาณและ การเลือกใช้ทรัพยากรได้อย่างเหมาะสม
  - 6) มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เป็นการคิดสิ่งใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองหรือครอบครัว
2. กิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการพัฒนาชุมชนและสังคม โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน เช่นกิจกรรมด้านการพัฒนาชุมชนและสังคม เช่น โครงการอาสาสมัคร ลูกเสือ ยุวกาชาด ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมและประเพณี ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นและแหล่งเรียนรู้ ด้านประชาธิปไตย ด้านการสนับสนุนส่งเสริมงานการศึกษาของระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ฯลฯ

ข้อควรพิจารณาในการจัดกิจกรรม

- 1) ประโยชน์ที่ชุมชนและสังคมจะได้รับหรือเป็นบริการที่ช่วยส่งเสริม หรือพัฒนาคุณภาพชีวิตทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง ตลอดจนสนับสนุนการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และอื่นๆ ที่ตอบสนองนโยบายการพัฒนาประเทศ
- 2) การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน เป็นกิจกรรมที่ดำเนินการแล้วคนในชุมชนเห็นความสำคัญและให้ความร่วมมือ ทั้งด้านความคิด แรงงาน วัสดุอุปกรณ์ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- 3) การใช้กระบวนการกลุ่ม เป็นกิจกรรมที่ทำให้เกิดความร่วมมือในการทำงาน การช่วยกันคิด การประสานงานและแบ่งความรับผิดชอบ ทำให้เกิดความสามัคคี เสียสละ จิตบริการตามวิถีการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต (กพช.) หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2551

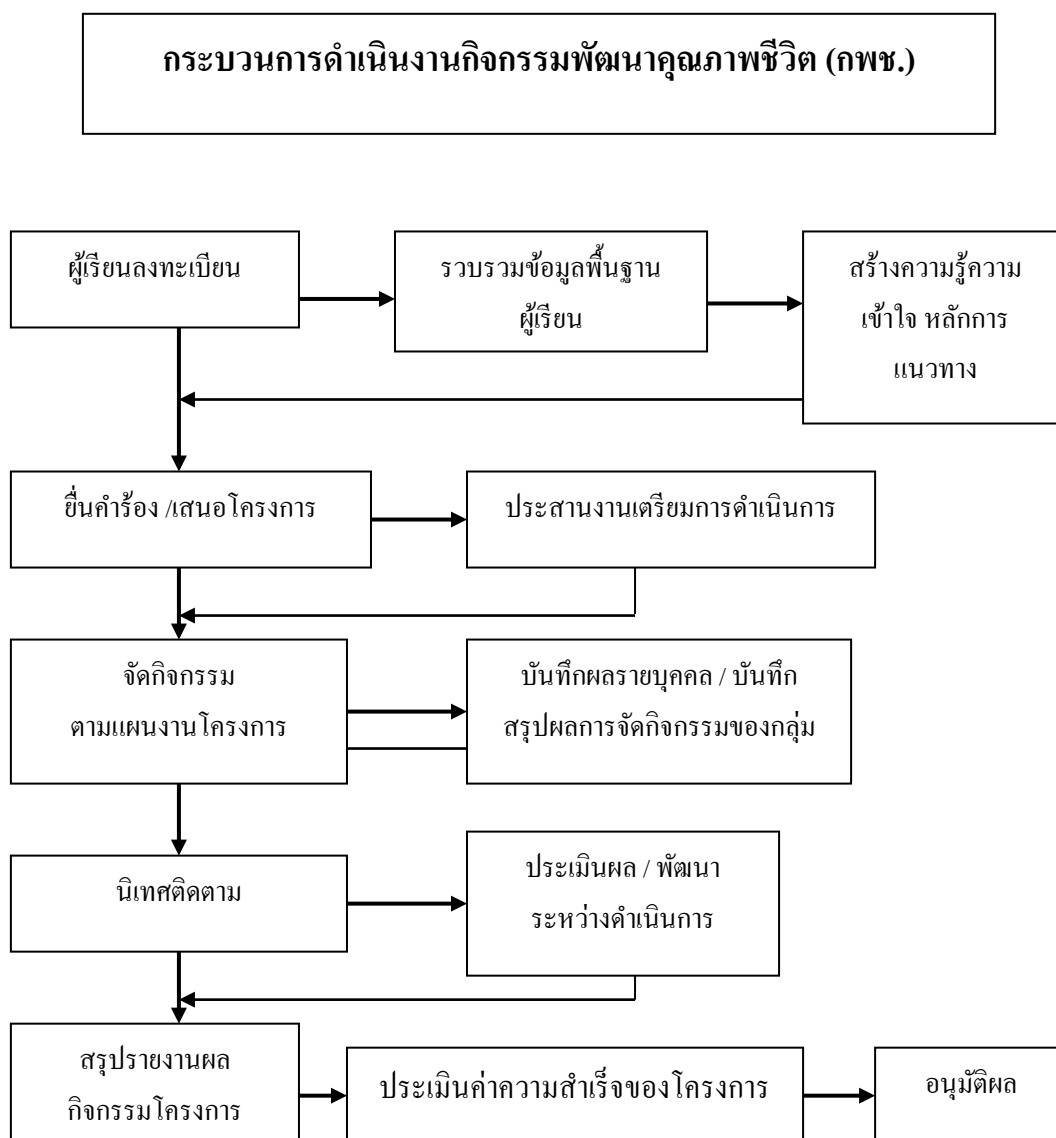
ประชาธิปไตย

- 4) การใช้ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน เป็นกิจกรรมที่ใช้เวลาในการปฏิบัติงานให้มี ความเหมาะสมกับกิจกรรม โครงการที่นำเสนอ
- 5) ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จในการจัดกิจกรรม เช่น บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ งบประมาณ และ การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนให้เป็นไปอย่างประหยัด และประยุกต์ใช้ได้เหมาะสม
- 6) มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เป็นการคิดสิ่งใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์ และทำให้เกิดการพัฒนาชุมชน สังคม สิ่งแวดล้อม ตลอดจนสามารถพัฒนาได้อย่างต่อเนื่องและอย่างยั่งยืน

กระบวนการดำเนินงานกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต (กพช.)

กระบวนการดำเนินงานกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต มีดังนี้

1. ผู้เรียนลงทะเบียนกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต
2. ครูให้ความรู้พื้นฐาน และให้แนวทางการทำกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต
3. ผู้เรียนยื่นคำร้องขอทำกิจกรรม และเสนอโครงการตามแบบที่กำหนด
4. ประสานงานกับบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการทำกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต
5. สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินโครงการ
6. ผู้เรียนดำเนินการตาม โครงการที่ได้รับอนุมัติพร้อมบันทึกการปฏิบัติงานเป็นรายบุคคล โดยอยู่ใน การกำกับดูแลของครูที่ปรึกษาโครงการ
7. คณะกรรมการประเมินโครงการ นิเทศติดตามผลการดำเนินงานและประเมินผล
8. ผู้เรียนจัดทำเอกสารรายงานผลการดำเนินงานตามโครงการส่งสถานศึกษาเมื่อสิ้นสุดโครงการ
9. คณะกรรมการประเมินค่าผลสำเร็จของโครงการเป็นจำนวนชั่วโมงกิจกรรม
10. สถานศึกษา และผู้เรียนบันทึกผลจำนวนชั่วโมงที่ทำกิจกรรม กพช. ไว้เป็นหลักฐาน

บทบาทหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต (กพช.)

ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต (กพช.) ประกอบด้วย

1. ผู้บริหารสถานศึกษา
2. ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง
3. ผู้เรียน
4. ชุมชน/ภาคีเครือข่าย
5. คณะกรรมการประเมินกิจกรรม

บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา

1. จัดให้มีแผนส่งเสริมสนับสนุนการทำกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต (กพช.)
2. ประชุมชี้แจงให้ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องเข้าใจกระบวนการจัดกิจกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิต และสามารถชี้แจงหรือทำให้ผู้เรียนเข้าใจ และเห็นความสำคัญ
3. อำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิต (กพช.)
4. แต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผลการปฏิบัติโครงการ กิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต (กพช.) ประกอบด้วยบุคคลอย่างน้อย 3 คน ดังต่อไปนี้
  - 4.1 ครูผู้รับผิดชอบกลุ่มนักศึกษาที่ทำกิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต
  - 4.2 เจ้าหน้าที่งานการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
  - 4.3 บุคคลในชุมชน หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการทำโครงการกิจกรรมพัฒนาคุณภาพ ชีวิตที่สถานศึกษาเห็นสมควรเป็นผู้รับรองว่าผู้เรียนได้ทำกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต (กพช.) ในชุมชนหรือในองค์กรนั้น
5. อนุมัติหรือมอบหมายให้มีผู้อนุมัติโครงการ
6. จัดให้มีการนิเทศติดตามโครงการ
7. อนุมัติผลกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต (กพช.)
8. ในกรณีผู้เรียนมีความประสงค์จะเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต ภาคปฏิบัติกับสถานศึกษาหรือหน่วยงานอื่น หัวหน้าสถานศึกษาต้องพิจารณาจากหลักสูตรหรือโครงการของสถานศึกษาหรือหน่วยงานนั้นประกอบการพิจารณา หากเห็นชอบจึงส่งตัวผู้เรียนไปเข้าร่วมกิจกรรมได้
9. ในกรณีที่สถานศึกษารับผู้เรียนจากสถานศึกษาอื่นมาร่วมทำกิจกรรมพัฒนาคุณภาพ ชีวิต (กพช.) เมื่อเสร็จสิ้นโครงการแล้ว ให้แจ้งผลการประเมินไปยังสถานศึกษาเดิมของผู้เรียน

บทบาทหน้าที่ของครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

1. ให้ความรู้ ความเข้าใจ และแนวทางการทำกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตแก่ผู้เรียนให้เข้าใจกระบวนการจัดทำกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต (กพช.)
2. จัดทำแผนและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกับผู้เรียน
3. เป็นที่ปรึกษาและให้คำแนะนำในการจัดทำกิจกรรมของผู้เรียน
4. นิเทศ ติดตาม และรายงานผลการจัดกิจกรรมโครงการ
5. ร่วมเสนอความคิดเห็นต่อคณะกรรมการประเมินกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต (กพช.) ตามความจำเป็น

บทบาทของผู้เรียน

1. ลงทะเบียนทำกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต
2. ศึกษา แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทำความเข้าใจและประเมินตนเองในด้านความรู้พื้นฐาน

3. ร่วมประชุมวางแผนการทำกิจกรรม พัฒนาคุณภาพชีวิต
4. ยื่นคำร้อง และเสนอโครงการกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต
5. ผู้เรียนดำเนินกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตตามโครงการที่ได้รับอนุมัติ แล้ว
6. จัดทำเอกสารรายงานผลการปฏิบัติงานตามโครงการต่อครูที่ปรึกษาตามแผนและ ระยะเวลาที่สถานศึกษากำหนด โดยผู้เรียนต้องจัดทำรายงานผลการดำเนินงานโครงการ

บทบาทของคณะกรรมการประเมินกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต (กพช.)

1. พิจารณาความเหมาะสมของจำนวนชั่วโมงของโครงการกิจกรรมรายบุคคล
2. ประเมินความก้าวหน้าระหว่างปฏิบัติกิจกรรมตามโครงการ และประเมินผลสำเร็จของโครงการเป็นจำนวนชั่วโมงกิจกรรม
3. เสนอผลของการประเมินกิจกรรม เพื่อให้สถานศึกษาพิจารณาอนุมัติ

บทบาทของชุมชน/ภาคีเครือข่าย

ส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต (กพช.) ตามศักยภาพของชุมชน และภาคีเครือข่าย

การติดตามและประเมินโครงการกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต (กพช.)

การติดตามและประเมินแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

1. ก่อนดำเนินโครงการ
2. ระหว่างดำเนินโครงการ
3. เสร็จสิ้นโครงการ

การติดตามและประเมินโครงการคณะกรรมการประเมินกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต (กพช.) ทำได้หลายวิธี เช่น การออกติดตามการทำกิจกรรม กพช.ของผู้เรียนโดยตรง ติดตามจากแบบรายงานความก้าวหน้าของโครงการ และติดตามจากผู้นำชุมชนที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

การประเมินผลสำเร็จของโครงการกิจกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิต (กพช.)

การประเมินผลความสำเร็จของโครงการกิจกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิต (กพช.) ที่ผู้เรียนได้ปฏิบัติเสร็จสิ้นแล้วนั้น ให้พิจารณาตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนด

การประเมินผล

การประเมินผลการทำกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต แบ่งเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. การประเมินตนเอง เป็นการประเมินผลการเรียนรู้ และการเข้าร่วม/ทำกิจกรรมตามแบบที่กำหนดในประเด็น ดังนี้

การจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต (กพช.) หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

แบบประเมินตนเองของผู้เรียน

ที่	รายการ	ระดับความรู้ความเข้าใจ			หมายเหตุ
		มาก	ปานกลาง	น้อย	
1	ท่านคิดว่า กิจกรรม กพช. มีประโยชน์เพียงใด				
2	ท่านได้รับความรู้เกี่ยวกับ โครงสร้างและประโยชน์ของ กพช.ระดับใด				
3	ท่านมีความรู้ในเรื่องแนวทางการพัฒนาตนเอง ครอบคลุม ชุมชน สังคม				
4	ท่านได้รับความรู้เกี่ยวกับกระบวนการกลุ่มในระดับใด				
5	ท่านได้รับความรู้ในเรื่องกระบวนการคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น และการนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตในระดับใด				
6	ท่านได้รับความรู้ในเรื่องการประสานเครือข่ายในระดับใด				
7	ท่านได้รับความรู้ในเรื่องการเป็นผู้นำผู้ตามในระดับใด				
8	ท่านมีความรู้ในเรื่องการวางแผน และประโยชน์ของการวางแผนในระดับใด				
9	ท่านมีความรู้ในเรื่องมนุษย์สัมพันธ์ในระดับใด				
10	ท่านได้รับความรู้ในเรื่องการเขียนโครงการในระดับใด				

หมายเหตุ กรณีที่ผู้เรียนประเมินรายการใดได้ระดับน้อย ให้สถานศึกษาพิจารณาให้การสนับสนุน หรือให้ความรู้ในประเด็นนั้นๆ เพิ่มเติมจนผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจ

2. การประเมินผลโครงการ ให้คณะกรรมการประเมินกิจกรรมเป็นผู้พิจารณาและประเมินผลการปฏิบัติตามแบบประเมินที่กำหนดในประเด็นต่อไป

แบบประเมินโครงการของคณะกรรมการ

รายการ	คะแนน		หมายเหตุ
	เต็ม	ที่ได้	
1. ประโยชน์ที่ผู้เรียน/ครอบครัว/ชุมชนได้รับ	20		
2. การใช้กระบวนการกลุ่ม	20		
3. ความยากง่ายในการดำเนินงาน	20		
4. การมีส่วนร่วมของตนเอง/ครอบครัว/ชุมชน	10		
5. ความเหมาะสมในการใช้เวลาปฏิบัติงาน	10		
6. ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จ	10		
7. ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	10		
รวม	100		

3. เกณฑ์การพิจารณาการประเมินโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิต ผู้เรียนต้องได้คะแนนรวมไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 จึงจะถือว่าผ่าน

เกณฑ์การผ่านกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต (กพช.)

1. ผู้เรียนต้องเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ และปฏิบัติโครงการรวมไม่น้อยกว่า 200 ชั่วโมง
2. โครงการต้องบรรลุวัตถุประสงค์ โดยมีชิ้นงาน ร่องรอยและ/หรือเอกสารรายงานมาแสดง

.....

เอกสารอ้างอิง

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.(2560). ประกาศสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง ปรับปรุงแก้ไข เพิ่มเติมคู่มือการดำเนินงาน หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษามัธยมศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 ลงวันที่ 13 กันยายน 2560

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.(2557).ประกาศสำนักงานกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง เพิ่มจำนวน ชั่วโมงกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษามัธยมศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. ลงวันที่ 18 มีนาคม 2557

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย.(2555).คู่มือการดำเนินงานหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษามัธยมศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2555) (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ ฯ : รัตติกาลพิมพ์

การจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต (กพช.) หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษามัธยมศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

